

РАЗДЕЛ 6. ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ

Prof. dr hab. **Zenon Stachowiak**
 Katedra Ekonomii (kierownik), Instytut Socjologii
 Wydział Nauk Historycznych i Społecznych
 Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
 Warszawa, Polska
 zenstach@uksw.edu.pl

**DETERMINANTY REALIZACJI PROCESYW INNOWACJI W POLSKIEJ GOSPODARCE
 ДЕТЕРМИНАНТЫ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ
 В ПОЛЬСКОЙ ЭКОНОМИКЕ**

Podłożem istotnych zmian społeczno-ekonomicznych w Polsce w coraz większym zakresie okazuje się realizacja procesów innowacji. Przyczyniły się one także do wzmocnienia potencjału reprodukcyjnego gospodarki narodowej. Prognozy jego dalszych zmian wskazują, iż w krótkiej perspektywie będzie się on rozwijał dobrze, w dalszej jednak wymagał będzie wsparcia inwestycjami prywatnymi, wzrostem produktywności oraz aktywności zawodowej. Obok wyraźnie pozytywnych tendencji tych zmian dopuszcza się jednak także możliwość wystąpienia licznych barier rozwojowych. Zaliczyć do nich należy przede wszystkim pułapki: średniego dochodu, braku równowagi, przeciętnego produktu, demograficzną oraz słabość instytucji [3;7]. Ich rozpoznanie wymaga jednak sformułowania ogólnych i szczegółowych ocen polskiej gospodarki oraz nakreślenia oczekiwanych kierunków zmian polityki społeczno-gospodarczej w Polsce i jej skutków [4, s. 127–151].

1. Charakterystyka potencjału reprodukcyjnego polskiej gospodarki

Polska będąc krajem średniej wielkości, liczącym 312 tys. km² leżącym w środku Europy na Nizinie Polskiej ograniczonej na północy wodami Morza Bałtyckiego a na południu pasmami górskimi Karpat i Sudetów znajduje się z zachodu Europy w obszarze oddziaływania klimatu umiarkowanego przejściowego (morskiego znad dużego akwenu Oceanu Atlantyckiego), zaś ze wschodu kontynentalnego, znad obszarów lądowych wschodniej Europy i północnej Azji. Położenie geopolityczne lokuje Polskę między dwoma dużymi sąsiadami Rosją i Niemcami. Sąsiaduje ona bezpośrednio z siedmioma: Rosją, Litwą, Białorusią, Ukrainą, Słowacją, Czechami i Niemcami. Charakteryzują się one różnym poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego i znaczeniem polityczno-militarnym.

Pod względem osiągniętego poziomu dobrobytu materialnego społeczeństwa oraz poziom rozwoju gospodarczego jakim jest Produkt Krajowy Brutto (PKB), Polskę charakteryzuje w praktyce stały jego wzrost, chociaż w różnym tempie, poczynając od początku lat 90. XX wieku. Tempo to, odniesione do realnego wymiaru PKB (wg cen stałych), w pierwszej dekadzie XXI wieku kształtowało się w granicach od 1,1% (2001 r.) do 6,8% (2007 r.) [6, 2012, s. 673; 2011, s. 57, 657]. Natomiast w drugiej dekadzie XXI wieku tempo przyrostu realnego PKB było również dodatnie, chociaż jego poziom był niższy, bowiem wynosił on w granicach od 1,4% (2013 r.) do 5,0% (w 2011 r.) [6, 2006, s. 44–57; 2016, s. 695]. Obecnie jego prognozy zakładają przyrost rzędu 3,5–3,6% w 2017 r. i 3,2–3,8% w 2018 r.

Wielkość PKB wg cen bieżących wyniosła w 2015 r. 596 mld USD, wobec 306 mld USD w 2005 r. i 479 mld USD w 2010 r. [6, 2012, s. 44–57; 2016, s. 696, 880]. Natomiast wielkość PKB per capita liczona według siły nabywczej w 2015 r. wyniosła 26,14 tys. dolarów międzynarodowych wobec 13,8 tys. w 2005 r. i 20,9 tys. w 2010 r. [6, 2016, s. 881]. Wartość PKB Polski w 2016 r. liczona w mld USD wg PSN (według bieżących kursów walut i cen rynkowych w USA) wyniosła 1,052 bln USD co plasuje nasz kraj na 25 miejscu w świecie [1, s. 9–11]. Polska według wielu instytucji opiniotwórczych coraz częściej jest zaliczana do grupy krajów wysokorozwiniętych.

Zarysowały się również tendencję do zmian spożycia i akumulacji. Jeśli chodzi o spożycie ogółem to stanowiło ono w 2015 r. 76,5% PKB do podziału. Z tego zasadniczą część (58,5% PKB do podziału) stanowiło spożycie indywidualne [6, 2016, s. 883]. W drugiej dekadzie XXI wieku, poczynając od 2012 roku średnioroczna stopa inflacji stopniowo obniżała się osiągając w latach 2014–2016 wartości ujemne (deflacyjne). W końcu 2016 r. wyniosła ona –0,6%. Obecnie tendencja ta uległa odwróceniu. Prognozy na kolejne lata zakładają jej wzrost, w 2017 r. do +1,8%, a w 2018 r. do 2,1% [2, s. 50].

2. Identyfikacja i charakterystyka obszarów realizacji procesów innowacji gospodarczej

Najtrafniejszym podejściem dla charakterystyki procesów innowacyjnych (tabela 1) jest spojrzenie na nie przez pryzmat głównych czynników reprodukcji społecznej, to jest kapitału: naturalnego, materialnego, ludzkiego, społecznego oraz technologicznego. W tych czynnikach należy upatrywać determinant kształtowania procesów innowacji gospodarczej.

Rozpoczynając charakterystykę potencjału gospodarczego polskiej gospodarki od kapitału naturalnego zauważyć trzeba, iż Polska obdarzona została przez naturę zróżnicowanymi co do wielkości i rangi zasobami naturalnymi. Dysponuje zasobami użytków rolnych o dominacji gleb średnich i gorszych. Za znaczące należy uznać zasoby leśne obejmujące prawie ¼ obszaru kraju. Na terenie kraju wydobywa się ponad 70 różnych surowców mineralnych — łącznie ponad 400 mln ton, spośród których 40 surowców jest bardzo ważnych dla gospodarki narodowej. Spośród zasobów energetycznych największe znaczenie ma węgiel kamienny i brunatny. Rozpoznane zasoby ropy naftowej są zbyt małe w stosunku do potrzeb gospodarczych. Również dalece odbiegające od potrzeb są zasoby gazu ziemnego. Wśród surowców metalicznych do najzasobniejszych zaliczyć należy złoża rud miedzi oraz cynku i ołowiu. Spośród surowców chemicznych podstawową rolę odgrywa siarka rodzima i sól kamienna oraz nie eksploatowane rudy żelaza, magnetytu, niklu i barytu. Polska ma również znaczne zasoby surowców skalnych. Niedostateczne w stosunku do potrzeb są natomiast zasoby wody na cele konsumpcyjne i gospodarcze.

Tabela 1. Podstawowe wskaźniki działalności naukowej i rozwojowej w Polsce w latach 2000–2015

L.p.	WSKAŹNIK	2005	2010	2015
1.	Liczba jednostek badawczo-rozwojowych	1097	1767	4427
2.	Zatrudnienie w jednostkach badawczo-rozwojowych	76761	81843	123347
3.	Zatrudnieni w działalności badawczo-rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo / w tym pracownicy naukowo-badawczy	4,5 / 3,6	4,8 / 3,8	7,1 / 5,6
4.	Nakłady na działalność badawczą i rozwojową w relacji do PKB (w %)	0,56	0,72	1,0
5.	Nakłady na działalność badawczą i rozwojowa na jednego mieszkańca w PLN	146	270	470
6.	Wynalazki zgłoszone / udzielone patenty	2028/ 1054	3203/ 1385	4676 /2404
7.	Wzory użytkowe zgłoszone / udzielone prawa ochronne	600/ 829	879/ 484	994/ 562
8.	Wynalazki krajowe zgłoszone do ochrony w Europejskim Urzędzie Patentowym (według naliczania częściowego)	127,94	360,52	313,49 ⁽²⁰¹³⁾
9.	Licencje zagraniczne wykorzystane (w szt.)	337	1066	2768
10.	Licencje polskie sprzedane w kraju / za granicą	21/ 3	23 / 22	592 / 136

Źródło: [6, 2011, s. 403–415; 2016, s. 425–431].

W ostatnich latach stan bazy reprodukcji dóbr materialnych w Polsce uległ wyraźnemu wzmocnieniu. Produkcja przemysłowa będąc ściśle związana z koniunkturą gospodarczą na świecie, w Polsce po załamaniu w 2009 r. w relacji rok do roku (95,5) odnotowała tendencję wzrostową w latach kolejnych, największą w latach 2010–2011, a najmniejszą w 2012 r. (100,5). Obecnie tendencja ta utrzymuje się. Obserwuje się jednak ograniczenie nowo rozpoczynanych inwestycji i inwestycji odtworzeniowych. Udział inwestycji w PKB obniżył się z 22,4 % w 2011 r. do 18,8 % w 2016 [2, s. 50].

Ściśle z sytuacją w przemyśle związana jest sytuacja w budownictwie. Jej wyrazem jest wyraźne ograniczenie w latach 2012–2013 produkcji budowlano-montażowej w relacji rok do roku. Obecnie poczynając od 2014 r. utrzymuje się jej tendencja wzrostowa. W 2015 r. osiągnęła ona poziom 103,9 pkt. [6, 2016, s. 525].

Duże zmiany dokonują się natomiast w rolnictwie. Wyraźnie zmniejsza się wielkość użytków rolnych. Mimo to produkcja roślinna utrzymuje się na stabilnym poziomie. Natomiast w przypadku pogłowia zwierząt gospodarczych mamy do czynienia z stabilizacją pogłowia bydła (w tym także krów) i obniżeniem się pogłowia trzody chlewnej. Produkcja rolnicza w Polsce, zarówno roślinna jak i zwierzęca, zależna była i jest od szerokiego zbioru warunków przyrodniczo-klimatycznych, alokacyjnych, ekonomicznych, technicznych a także własnościowych. Wejście Polski do Unii Europejskiej stworzyło nowe **szanse rozwoju** dla naszego rolnictwa. Objęte zostało ono systemem **dopłat bezpośrednich** dla rolników, co wymaga jednak podporządkowania się obowiązującym na terenie Unii Europejskiej regulacjom. Ze względu na nie najlepsze warunki glebowe głównymi roślinami uprawnymi w Polsce od wielu lat były **ziemniaki i żyto**. Ostatnio jednak stopniowo spada ich udział w powierzchni zasiewów na rzecz dużo bardziej wartościowej **pszenicy, pszenżyta i kukurydzy** [6, s. 465–478]. Produkcja zwierzęca ukierunkowana jest przede wszystkim na hodowlę bydła, trzody chlewnej, owiec, drobiu oraz koni [6, 2016, s. 481]. Mamy również do czynienia z stopniową odbudową powierzchni lasów.

Mimo różnych mankamentów poprawia się wyraźnie infrastruktura ekonomiczna kraju, co znajduje odzwierciedlenie w przyroście długości sieci rurociągowych (wodociągowych, kanalizacyjnych i gazowych) oraz długości dróg publicznych. Wyraźnemu zwiększeniu uległy zasoby mieszkaniowe oraz wartość środków brutto we wszystkich obszarach gospodarki narodowej. Zmiany materialnej bazy reprodukcyjnej ujawniły także zmianę ról nie tylko poszczególnych czynników wytwórczych, ale również działów i gałęzi gospodarki narodowej.

Najbardziej cenne zmiany dokonały się w ostatnich latach w odniesieniu do kapitału ludzkiego. Tworzą go zasoby ludzkie których liczebność w naszym kraju wynosi 38,4 mln osób, z których to 14,8 mln osób to pracujący. Postrzegać je trzeba przez pryzmat produktywności ludzi, postrzeganej przez ich wiedzę i umiejętności. W latach początku XXI wieku zasoby demograficzne będące ich podstawą, tworzą silną bazę do efektywnej reprodukcji społecznej. Pozytywną tendencją jest odwrócenie spadkowej tendencji przyrostu naturalnego, a w ślad za tym obniżenia ludności w Polsce. Negatywną stroną zmian jest spadek liczby pracujących przy zwiększającej się liczbie ludności w wieku poprodukcyjnym.

Mimo ograniczania liczby bezrobotnych nadal utrzymuje się jej wysoki poziom. Stopa bezrobocia utrzymuje się ciągle na dość wysokim poziomie. Bezrobotnych na koniec 2015 r. określonych według **aktywności ekonomicznej** było prawie 1,6 mln osób. Stopa bezrobocia na koniec 2016 r. ukształtowała się na poziomie 8,7 %. W wrześniu 2017r. — według danych GUS — stopa bezrobocia wyniosła 4,7 %.

Zmianom uległa także struktura zatrudnionych w gospodarce narodowej, obecnie największy jest udział zatrudnionych w sferze usług. Niepokojącym zjawiskiem jest wyraźny przyrost liczny emerytów i rencistów. Dostrzegalne jest również zjawisko wyraźnego narastania niżu demograficznego, czego odzwierciedleniem jest wyraźny spadek liczby absolwentów szkół średnich. Wyraźnie natomiast wzrosła liczba absolwentów wyższych uczelni. Innym bardzo negatywnym zjawiskiem z punktu widzenia potencjału reprodukcyjnego gospodarki narodowej są zjawiska emigracji długookresowej. Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej z kraju wyemigrowało około 420 tys. osób. W końcu 2015 roku na emigracji zarobkowej przebywało prawie 2,4 mln Polaków, z tego 2,1 mln w Europie.

Podłożem inspirującym procesy innowacyjne jest również kapitał społeczny. Uczestniczy on w procesie reprodukcji społecznej formie odtwarzania stosunków ekonomicznych, to jest kontaktów gospodarczych, które nawiązywane są w toku procesu gospodarczego

przez podmioty gospodarcze za pośrednictwem dóbr materialnych oraz za pośrednictwem usług. Odzwierciedleniem tego rodzaju reprodukcji społecznej w gospodarce narodowej patrząc z punktu widzenia polskiej gospodarki narodowej jest zbiór wyznaczników opisujących wielkość działań i przepływów gospodarczych. Duży dynamizm wzrostowy ujawniły przewozy samochodowe, przy niedużym spadku przewozów kolejowych i bardzo dużym przewozów morskich. Również za pozytywny efekt procesów reprodukcji należy uznać wzrost zużycia energii elektrycznej.

Współcześnie, rosnąca rangę w realizacji procesów reprodukcji społecznej zaczął zyskiwać kapitał technologiczny przez który rozumie się zasób wiedzy i umiejętności prowadzący do takiej kombinacji dostępnych czynników produkcji które pozwoliły by na ulepszenie produktu, procesu produkcji jak i organizacji działalności gospodarczej. Pozwala on wzmacnianie procesów innowacyjnych, to jest na generowanie nowych jakościowo rozwiązań dotyczących wytwarzania nowych produktów, procesów i rozwiązań technicznych, technologicznych oraz zarządczych, które to mogą mieć charakter materialny lub niematerialny. Ma ono wielopłaszczyznową konotację, a jego atrybutami są przede wszystkim wspieranie intensywnego wzrostu gospodarczego, rosnąca wydajność pracy i produktywność, rozwój technologii — zwłaszcza teleinformatycznych oraz wzrost konkurencyjności.

W ślad za przystąpieniem naszego kraju do Unii Europejskiej czynnik kapitału technologicznego zaczął być ściśle wiązany z przedsiębiorczością, innowacyjnością i konkurencyjnością. Stał się on kreatorem postępu, narzucającym pewien kierunek rozwoju technologicznego i dysponowania nim przez państwo. Najpełniej opisują go takie wskaźniki jak: całkowite wydatki na B+R jako% PKB, struktura wydatków na B+R, zgłoszenia patentowe zewnętrzne i wewnętrzne, liczba pracowników naukowo-badawczych, liczba publikacji naukowych, nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych. Działalność badawczo-rozwojowa realizowana jest za pomocą projektów badawczych (nazywanych grantami) i projektów celowych. W działalność tą zaangażowane jest wiele jednostek naukowo-badawczych i znaczny potencjał kadrowy (tabela 1).

Wydatki na działalność badawczo-rozwojową w Polsce, chociaż ostatnio znacznie wzrosły, ale są ciągle dalece niedostateczne. Ich udział w relacji do PKB osiągnął w połowie drugiej dekady XXI wieku 1 % PKB (wg cen bieżących). Taki poziom nakładów w Polsce dalece odbiega od poziomu nakładów w innych krajach. W krajach Unii Europejskiej wynosi on łącznie 2,03 % [6, 2016, s. 760]. Wielkość nakładów na działalność badawczo-rozwojową w naszym kraju nie upoważnia do sformułowania dobrych ocen. Jest on daleki od nakładów ponoszonych w UE i OECD jako% PKB, ale jest również bardzo odległy od zaleceń OECD mówiących, że nakłady na badania i rozwój powinny być na poziomie 2 % PKB, a także zaleceń strategii lizbońskiej nakazującej by wzrosły one do 3 % PKB w 2010 roku, by realnym było przekształcenie do 2010 roku gospodarki europejskiej w najbardziej dynamiczną gospodarkę świata. Pozytywną stroną wzrostu wydatków na działalność badawczą, jest również poprawa ich struktury. W ślad za tym wzrosła liczba zgłoszonych wynalazków zgłoszonych i udzielonych patentów. Pozytywny obraz działalności naukowej i rozwojowej kreśli wyraźny wzrost liczby wynalazków zgłoszonych do ochrony (tabela 1). Znajduje to odzwierciedlenie także w stanie potencjału intelektualnego kraju opisywanego liczbą pracowników naukowo-badawczych zatrudnionych w sferze B+R, jaka przypada na jego 1000 pracujących[8, s. 121; 6, 2016, s. 811].

Przytoczone oceny upoważniają do podkreślenia, że działalność badawczo-rozwojowa będąc generatorem postępu cywilizacyjnego odgrywa znaczącą rolę w kształtowaniu potencjału kapitału technologicznego, a w konsekwencji również oddziałują na rozwój społeczno-gospodarczego kraju — tak na poziomie makro-, jak i mikroekonomicznym, to wysokość środków ponoszonych na działalność badawczo-rozwojową w Polsce jest dalece niedostateczna.

3. Oczekiwane kierunki zmian społeczno-gospodarczych w Polsce

W praktyce życia społeczno-gospodarczego w dwóch pierwszych dekadach XXI wieku potencjał reprodukcyjny polskiej gospodarki uległ wyraźnemu wzmocnieniu. Sprzyjała temu polityka ekonomiczna, jak również strategia jej realizacji, starająca się wykrzesać więcej mocy z istniejącego kapitału naturalnego, materialnego, ludzkiego, społecznego i technologicznego. Sprzyjała ona także uruchamianiu i realizacji procesów innowacji gospodarczej. Przeprowadzone jednak analizy SWOT (mocnych (S) i słabych (W) stron oraz szans (O) i zagrożeń (T)) ujawniają jednak obok mocnych także słabe strony zmian które dokonały się w potencjale polskiej gospodarki. Ich lista w odniesieniu do każdego z obszarów analizy jest duża.

Mocne strony społeczno-gospodarczego potencjału reprodukcyjnego polskiej gospodarki to przede wszystkim: korzystne położenie geograficzne kraju; korzystne uwarunkowania makroekonomiczne gospodarki Polski, stabilna gospodarka, osiągnięty wzrost gospodarczy w ostatnich latach, niski poziom inflacji, stabilny system bankowy; dobra integracja gospodarcza z systemem gospodarczym Unii Europejskiej, relatywnie niskie koszty pracy; zasoby wykwalifikowanej siły roboczej; oraz relatywnie wysoki poziom wykształcenia społeczeństwa.

Natomiast do słabych strony społeczno-gospodarczego potencjału reprodukcyjnego zaliczyć trzeba: niekorzystne prognozy demograficzne rozwoju populacji; postępujące starzenie się społeczeństwa; brak wiary licznej grupy mieszkańców w możliwość spełnienia swoich oczekiwań życiowych (migracje); niski poziom zamożności mieszkańców i dochodów samorządów; niski poziom warunków życia w ocenie mieszkańców; niska przedsiębiorczość mieszkańców; słabość sektora nauki w dziedzinie współpracy ze sferą gospodarczą; słaba infrastruktura komunikacyjna; niska produktywność wszystkich sektorów gospodarki; niska innowacyjność gospodarki z rodzącym się otoczeniem biznesu w zakresie transferu technologii; bariery rozwoju przedsiębiorczości i innowacji; mało przejrzysty, miejscami niespójny system prawny, skomplikowane regulacje podatkowe; i ograniczenia administracyjne.

Szanse zaś rozwojowe społeczno-gospodarczego potencjału reprodukcyjnego gospodarki stanowią: relatywny wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Polski wynikający ze słabszego wpływu kryzysu gospodarczego; zwiększenie zainteresowania regionem inwestorów z nowoczesnych branż przyjaznych środowisku, wykorzystujących potencjał ludzki i instytucjonalny; wzrost zainteresowania regionem ze strony turystów krajowych i zagranicznych; włączanie się Polski w wartościowe sieci współpracy naukowej, kulturalnej i oświatowej; napływ środków zewnętrznych na cele rozwojowe; podjęcie działań zmierzających do usprawnienia sposobu zarządzania funduszami strukturalnymi; wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Polski; korzyści związane z realizacją programów operacyjnych Unii

Europejskiej; rozwój kompetencji i kwalifikacji pracowników, modernizacji systemu edukacyjnego i systemu szkolnictwa wyższego; inwestycje w rozwój kapitału ludzkiego; rozwój nowoczesnych technologii i infrastruktury; oraz rozwój turystyki wyspecjalizowanej.

Z kolei zagrożeń rozwojowych społeczno-gospodarczego potencjału reprodukcyjnego gospodarki upatrywać trzeba w: narastaniu deficytu surowcowego i energetycznego; spowolnienie gospodarcze redukujące aktywność inwestorów zagranicznych; zmniejszenie dostępności kredytów, wynikające z wahań na rynku międzybankowym i rynkach finansowych, oraz związanej z nimi awersji banków do podejmowania ryzyka kredytowego; utrzymywanie się wysokiego poziomu zadłużenia zewnętrznego i wewnętrznego; konkurencja w ubieganiu się o inwestycje zagraniczne ze strony innych krajów regionu; wzmożenie wysiłków dążących do przyciągania inwestorów w krajach konkurujących o inwestycje; niepewność dotycząca wyników inwestycyjnych w warunkach nieprzewidywalnych, a także znacznych wahań kursów walutowych.

Wyniki analizy SWOT procesu reprodukcji gospodarczej w Polsce, dowodzą przewagi mocnych stron tego procesu nad słabymi oraz dominacji szans nad zagrożeniami. Utrzymanie tej pozytywnej tendencji wymaga nieustannego podejmowania wielu przedsięwzięć z obszaru polityki gospodarczej, jak i strategii jej realizacji. Uzasadnionym i możliwym, odwołując się do siatki macierzy SWOT, staje się wzięcie pod uwagę orientacji na strategię agresywną powiązana z konkurencyjną.

Rozważania przeprowadzone na łamach artykułu pozwalają na wysnucie kilku wniosków, a mianowicie:

1. Polska stając się członkiem Unii Europejskiej ujawniła znaczący dystans cywilizacyjny wobec rozwiniętych państw Unii Europejskiej. Procesy integracyjne ujawniły wobec polskiego społeczeństwa i polskiej gospodarki liczne pola współzależności rozwojowych, które to stały się obszarem minimalizowania opóźnień cywilizacyjnych. Celowym i uzasadnionym stało się więc podjęcie i wykorzystanie pozytywnych elementów procesów integracyjnych na rzecz wzmocnienia potencjału reprodukcyjnego polskiej gospodarki. Jednym z pożądanых kierunków rozwiązań okazują się działania innowacyjne. Te zaś są kwestią bardzo złożoną i zależą od wielu determinantów.

2. Ocena przebiegu procesów zmian polskiego potencjału gospodarczego dowiodła, iż uzewnętrznione procesy w analizowanym okresie mają przede wszystkim charakter reprodukcji rozszerzonej o różnym jednak poziomie, skali i tempie wzrostu i rozwoju gospodarczego oraz podziału wytworzonych wartości ekonomicznych. Sytuacja ta stwarza mocne przesłanki do podejmowania i realizacji procesów innowacyjnych i przedsiębiorczości wzmacniając konkurencyjność polskiej gospodarki.

3. Przeprowadzona analiza SWOT możliwości rozwojowych społeczno-gospodarczego potencjału reprodukcyjnego polskiej gospodarki pozwoliła dokonać identyfikacji nie tylko siły powiązań obszarów problemowych między poszczególnymi wyznacznikami każdego z czterech pól analizy SWOT, ale również podjąć proces wnioskowania na jej podstawie prowadzący w konsekwencji do poszukiwania i wyboru strategii kształtowania rozwoju społeczno-gospodarczego potencjału reprodukcyjnego gospodarki. Pozwoliła ona na określenie stojących przed polskim społeczeństwem i polską gospodarką priorytetów, w tym rozwiązań proinnowacyjnych.

BIBLIOGRAFIA:

1. Kotyński J., Koniunktura i handel światowy — podstawowe tendencje, (w:) Koniunktura gospodarcza świata i Polski w latach 2015–2018, IBR, KiK, Warszawa 2017
2. Michalski R., Polityka finansowa państwa — plusy i minusy dobrej zmiany, (w:) Gospodarka i handel zagraniczny Polski w 2016 roku, IBR, KiK, Warszawa 2017
3. Plan na rzecz odpowiedzialnego rozwoju, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2016
4. Piotrowski J., Zmiany w polityce ekonomiczno-społecznej Polski w latach 2016–2018 i jej skutki, (w:) Polityka gospodarcza Polski w integrującej się Europie 2016–2018, IBR, KiK, Warszawa 2017
5. Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla polskiej gospodarki na lata 2011–2020, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 5 lipca 2011
6. Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2006, 2011, 2012, 2016, GUS, Warszawa 2006, 2011, 2012, 2016
7. Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.), Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2017
8. Wiankowski S. i inni, Dostosowanie sfery badawczo-rozwojowej w Polsce do funkcjonowania w Europejskiej Przestrzeni Badawczej, Wyd. ORGMASZ, Warszawa 2005

Западнюк Е.А., к. э. н., доцент

УО «Гомельский государственный университет имени Франциска Скорины».

г. Гомель Республика Беларусь

eazapadniuk@gmail.com

ОБЩЕСТВЕННЫЕ ИНСТИТУТЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ИННОВАЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ

В настоящий момент в мире сформировалась и укрепилась инновационная парадигма развития. Она характеризуется тем, что все государства вне зависимости от характера существующих в них социально-экономических систем провозглашают ставку на инновации и инновационную деятельность как ключевой фактор развития национальной экономики. Более того, инновации и инновационная деятельность все в большей мере рассматриваются не только как средство повышения экономической эффективности, но и как движущая сила прогрессивного развития социальной сферы, системы образования, научно-технического потенциала страны, сферы государственного управления, правовой системы, существующей в государстве, иных сфер функционирования социума.

В то же время важнейшим рычагом развития инновационной деятельности в современных условиях является институционализация, которая предполагает непрерывный прогресс институциональных систем государств, создание разветвленных формальных отношений и механизмов, обеспечивающих высокую эффективность функционирования того или иного общества.